

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Las miejski Obora

Kod krajobrazu: 24-341.15-051

Położenie administracyjne: Gmina Racibórz, Powiat raciborski;
Gmina Kornowac, Powiat raciborski

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna (fot. Radosław Wróbel)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Las miejski Obora
ID	494
Kod krajobrazu	24-341.15-051
Typ, podtyp krajobrazu	10e - Tereny sportowo-rekreacyjne
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.15
Nazwa mezoregionu*	Płaskowyż Rybnicki
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin; Dolin i Obniżeń
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste; Zalewowych den dolin - akumulacyjne: Równin zalewowych w terenach nizinnych i wyżynnych
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.2.d
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Wodzisławski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	17
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.6
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Dolina Górnej Odry
Położenie administracyjne	Gmina Racibórz, Powiat raciborski; Gmina Kornowac, Powiat raciborski
Powierzchnia (ha)	178,21

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkomiejski, tereny sportowo-rekreacyjne w dzielnicy Raciborza - Oborze. Położona na krawędzi Płaskowyżu Rybnickiego i Bramy Raciborskiej jednostka obejmuje teren tzw. Lasu "Obora" o unikatowych walorach przyrodniczych obejmujących rzadkie gatunki roślin, w którym utworzono ogród botaniczny "Arboretum Bramy Morawskiej".

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu, w zakresie kryterium unikatowości, ze względu udział procentowy obszarów chronionych (Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”) oraz występowanie stanowiska archeologicznego – cmentarzyska;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wysokie walory ekologiczne obszaru o dużym stopniu naturalności oraz zróżnicowanej i atrakcyjnej krajobrazowo rzeźbie terenu z licznymi pagórami porozielanymi dolinami erozyjnymi. Istotnym walorem jest znaczny udział starych drzewostanów zgodnych z warunkami siedliskowymi, a także brak znaczących obiektów dysharmonijnych co przekłada się na wysoka wartość estetyczną krajobrazu. Dodatkowo, uzasadnieniem jest połączenie funkcji turystycznej, rekreacyjnej, przyrodniczej i kulturowej oraz obecność unikalnych w skali regionu i kraju kolekcji gatunków roślin w Arboretum Bramy Morawskiej.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Las miejski „Obora” składa się niejako z dwóch części - mniejszej, zagospodarowanej i ogrodzonej z kolekcjami roślin i elementami rekreacyjno-dydaktyczno-wypoczynkowymi oraz większej przyrodniczo-krajobrazowej z fragmentami naturalnej przyrody. Obejmuje w przeważającej części siedliska lasu mieszanego oraz niewielki udział lasu świeżego i olsu jesionowego, z udziałem sosny zwyczajnej, świerka pospolitego i dębu szypułkowego. Dominuje grąd subkontynentalny Tilio-Carpinetum i zbiorowiska borowe. Najcenniejszy, około 5 ha obszar, porastają 200 letnie dęby, 160 letnie sosny, lipy i świerki oraz ponad 100 letnie modrzewie i graby. Do chronionych gatunków zalicza się występujące na naturalnych stanowiskach wyżpin jagodowy, kruszczyk połabski, lilia złotogłów, ciemiężca zielona, cieszynianka wiosenna, skrzyp olbrzymi, wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, kalina koralową, storczyk męski. W lesie znajdują się również dwa zbiorniki wodne - stawy Żabi i Cienisty, z licznymi gatunkami roślin wodnych i przybrzeżnych. Arboretum Bramy Morawskiej zajmuje 162 ha i obejmuje zróżnicowane siedliska kształtowane zarówno przez naturalne procesy jak i pod wpływem działalności człowieka. Sąsiedztwo Bramy Morawskiej wpływa na obecność migrujących z południa Europy gatunków. Oprócz naturalnych siedlisk leśnych w Arboretum znajdują się także kolekcje roślin (m.in. irysów, lilaków, liliowców, róż, pnączy, roślin miododajnych, roślin cebulowych oraz roślin wodnych i błotnych). Obszar jest także ostoją dla wielu gatunków zwierząt zasiedlających zróżnicowane siedliska – od leśnych, przez wodne aż po zantropogenizowane. Jednostka znajduje się na obszarze Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

Walory kulturowe

Las „Obora” jest terenem rekreacyjnym. W arboretum Bramy Morawskiej oprócz unikatowych kolekcji roślinnych obejmujących m. in. Zaczarowany Ogród, który można oglądać z platformy widokowej i którego ideą jest wzbogacenie i promowanie kolekcji roślinnych, ukazanie dziedzictwa przyrodniczego Śląska oraz uświadomienie znaczenia roślin w życiu człowieka znajdują się także atrakcje takie jak ścieżki dydaktyczne, plac zabaw dla dzieci, miejsca biwakowe oraz mini ZOO, restauracja i park linowy. Na terenie lasu znajduje się wczesnośredniowieczne kurhanowe cmentarzysko ciałopalne.

Fizjonomia krajobrazu

Obszar usytuowany na zachodniej krawędzi Płaskowyżu Rybnickiego rozciągający się od Bramy Raciborskiej tj. od wysokości 184,8 m n.p.m. do 248,1 m n.p.m. na najwyższym wzniesieniu. Zróżnicowana rzeźba terenu z licznymi pagórami porozidzielanymi dolinami erozyjnymi, z płynącymi niewielkimi ciekami i podmokłymi obniżeniami terenu. Walory wnętrza krajobrazowych kompleksu zwiększa obecność starodrzewia, w szczególności dębowego. Urządzony punkt widokowy na kameralne wnętrze. Ze względu na wysokie pokrycie jednostki lasami - brak większych możliwości ekspozycji czynnej. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czerwony Szlak Husarii Polskiej, żółty Szlak Polskich Szkół Mniejszościowych, niebieski Szlak Młodości Eichendorffa oraz ścieżka dydaktyczna Arboretum Bramy Morawskiej.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Siedlisko lasowe z urozmaiconą rzeźbą terenu oraz zagospodarowaniem rekreacyjnym (fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 2

Mini zoo w Arboretum Bramy Morawskiej (fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 3

Śródleśny zbiornik wodny - "Staw Cienisty" (fot. Radosław Wróbel)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

